

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/173/2006

POSTAWY WOBEC ABORCJI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD 2006

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2006 roku

- ❑ Obecnie ponad dwie piąte dorosłych Polaków uważa, że w pierwszych tygodniach ciąży kobieta powinna mieć prawo do decydowania o tym, czy chce urodzić dziecko czy też nie (44%); taką samą liczebnie grupę (44%) stanowią ci, którzy wyrażają przeciwny pogląd.
- ❑ Przerwanie ciąży dopuszcza trzy czwarte Polaków (76%), ale tylko 7% nie obwarowuje tego żadnymi ograniczeniami, 31% opowiada się za dopuszczalnością ograniczoną, a 38% – wprawdzie popiera zakaz, ale godzi się na pewne wyjątki. Przeciwnicy dopuszczalności aborcji bez żadnych wyjątków stanowią 18% ogółu badanych; stosunkowo niewiele osób (6%) nie ma wyrobionej opinii w tej sprawie.
- ❑ Zdecydowana większość ankietowanych akceptuje przerywanie ciąży, gdy zagrożone jest życie matki (86%) lub jej zdrowie (77%), a także, gdy ciąża jest wynikiem gwałtu, kazirodztwa (73%). Prawie dwie trzecie respondentów (62%) uważa też, że aborcja powinna być dopuszczalna, gdy wiadomo, że dziecko urodzi się upośledzone. Ponad jedna czwarta badanych (27%) jest zdania, że przerywanie ciąży powinno być legalne, gdy kobieta znajduje się w ciężkiej sytuacji materialnej, a jedna piąta (21%) – gdy jest w trudnej sytuacji osobistej. Najmniej osób (16%) dopuszcza legalność aborcji, gdy kobieta po prostu nie chce mieć dziecka. Z analizy danych wynika, że 12% ogółu badanych nie akceptuje dopuszczalności aborcji w żadnych okolicznościach – jest to mniej niż liczba opowiadających się za całkowitym zakazem aborcji w odpowiedzi na pytanie ogólne.
- ❑ Opinie na temat tego, czy kwestia aborcji jest obecnie problemem ważnym, którym powinni zajmować się politycy, czy też mało ważnym lub o charakterze zastępczym, są podzielone. Największa grupa badanych (42%) uważa, że jest to problem ważny, ale obecnie niepierwszoplanowy, ponad jedna czwarta (28%) sądzi, że jest to obecnie problem nieważny, o charakterze zastępczym. Co ósmy respondent (12%) uznaje problem aborcji za mało ważny, prawie tyle samo (11%) jest jednak zdania, że to jeden z najważniejszych problemów wymagających szybkiego załatwienia.

Wysunięcie w Sejmie przez LPR projektu zmian w Konstytucji, zmierzającego do całkowitego zakazu aborcji – również w przypadkach obecnie dopuszczalnych, np. takich jak zagrożenie życia matki czy gwałt – odnowiło na forum publicznym kontrowersje wokół przerywania ciąży.

W naszych sondażach dość systematycznie zajmujemy się postawami wobec aborcji w społeczeństwie. (Ostatnio miało to miejsce w związku z próbą – wynikającą z realizacji obietnic wyborczych SLD – złagodzenia przepisów¹, co zalecał także Komitet Praw Człowieka ONZ.) Pozwala to na śledzenie zmian w opiniach i postawach. Tak jak poprzednio zapytaliśmy więc o prawo kobiety do przerywania ciąży, dopuszczalność prawną aborcji i jej warunki, dodając pytanie dotyczące rzeczywistego czy też głównie politycznego znaczenia tego problemu obecnie.

Niefortunnym dla badań zbiegiem okoliczności, na początku realizacji naszego sondażu² abp Józef Michalik, przewodniczący Episkopatu Polski, wystosował 3 listopada apel do posłów wzywający do poparcia projektu LPR, szeroko nagłośniony przez media. Mogło to w istotny sposób wpłynąć na wypowiedzi ankietowanych, którzy być może starali się unikać wyrażania opinii niezgodnych z głosem Kościoła – bądź to powstrzymując się od zajęcia stanowiska w tej sprawie (odpowiedzi „trudno powiedzieć”), bądź też deklarując raczej poparcie dla zakazu aborcji niż dla jej dopuszczalności, choć skłonni są akceptować przerywanie ciąży w określonych warunkach.

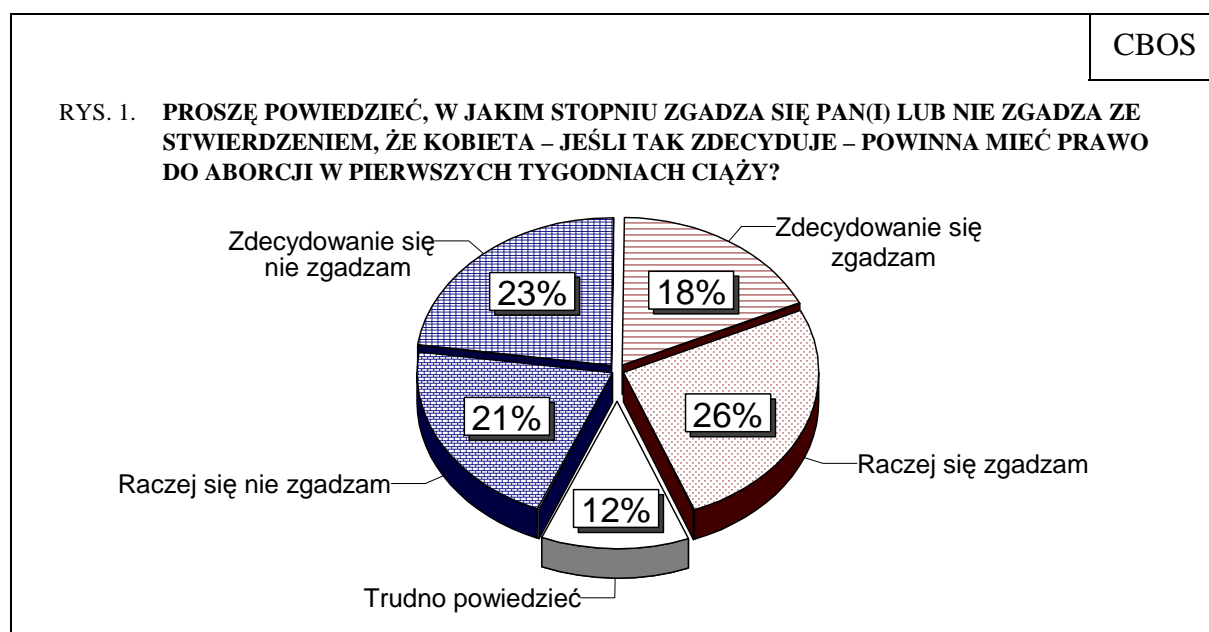
---

¹ Zob. komunikat CBOS „Aborcja, edukacja seksualna, zapłodnienie pozaustrojowe”, luty 2005 (oprac. W. Derczyński).

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia (198) przeprowadzono w dniach 2-5 listopada 2006 roku na liczącej 979 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

PRAWO KOBIETY DO ABORCJI

W polskim społeczeństwie obserwujemy obecnie wyraźny podział na dwie równoliczne grupy (po 44%) – akceptujących prawo kobiety do podejmowania decyzji o aborcji oraz deklarujących, że kobieta nie powinna mieć prawa do decydowania w tej sprawie. Jest to sytuacja nowa: dotychczas większość społeczeństwa zgadzała się z twierdzeniem, że kobieta – jeśli tak zdecyduje – powinna mieć prawo do aborcji w pierwszych tygodniach ciąży.

W porównaniu z wynikami poprzednich sondaży znacznie zmalał odsetek osób deklarujących zdecydowane poparcie dla prawa kobiety do aborcji, zwiększył się zaś odsetek tych, które raczej nie zgadzają się z twierdzeniem mówiącym o prawie kobiety do decydowania w tej sprawie.

Tabela 1

Proszę powiedzieć, w jakim stopniu zgadza się Pan(i) lub nie zgadza ze stwierdzeniem, że kobieta – jeśli tak zdecyduje – powinna mieć prawo do aborcji w pierwszych tygodniach ciąży?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	VI 1997	X 2002	I 2005	XI 2006
	w procentach			
Zdecydowanie się zgadzam	35	31	32	18
Raczej się zgadzam	30	23	25	26
Raczej się nie zgadzam	16	13	15	21
Zdecydowanie się nie zgadzam	14	19	21	23
Trudno powiedzieć	5	14	7	12

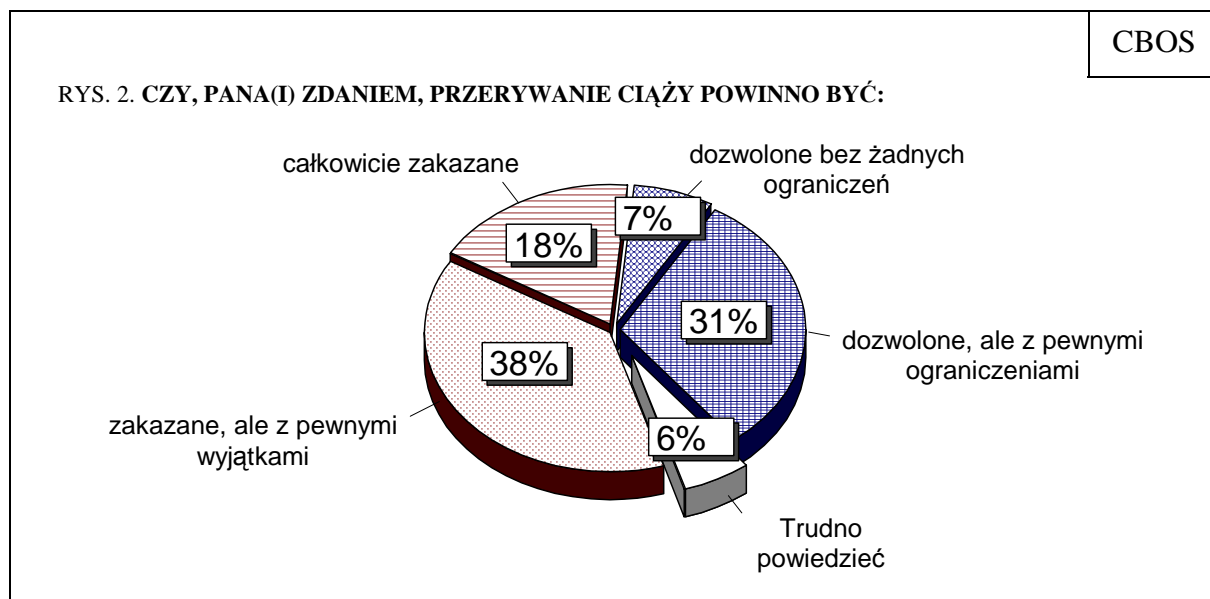
Poglądy na ten temat najsilniej powiązane są z religijnością ankietowanych (mierzoną częstością praktyk religijnych) oraz deklarowanymi przez nich poglądami politycznymi. Religijność i prawicowość przekonań wiążą się z częstszym negowaniem prawa kobiety do decydowania o aborcji, a sporadyczny udział w praktykach religijnych lub niepraktykowanie w ogóle oraz lewicowe poglądy polityczne związane są z dużo częstszymi deklaracjami, że kobieta powinna mieć prawo do podejmowania decyzji w tej sprawie (zob. tabele aneksowe).

Uznaniu prawa kobiety do aborcji sprzyja też wykształcenie – im wyższy jego poziom, tym częstsza akceptacja tego prawa. Zarazem im niższy poziom wykształcenia, tym nieco więcej opinii przeciwnych, ale – przede wszystkim – tym znacznie więcej osób powstrzymuje się od zajęcia stanowiska w tej sprawie. Na zróżnicowanie poglądów badanych w pewnym stopniu wpływa też płeć – mężczyźni częściej są zdania, że kobieta powinna mieć prawo decydowania o przerwaniu ciąży – oraz miejsce zamieszkania: im większe, tym więcej osób uważa, że kobieta powinna mieć takie prawo.

W przypadku różnic między opiniami kobiet i mężczyzn należy pamiętać, że niektóre osoby mogły rozumieć, iż w pytaniu chodzi o stan faktyczny, a nie o to, jak być powinno. W takiej sytuacji odpowiadały, że kobieta nie ma prawa decydować o aborcji. Oczywiście decydujące o różnicach są raczej inne czynniki, np. religijność.

OGÓLNE OPINIE O PRAWNEJ REGULACJI ABORCJI

Obecnie najczęściej wyrażanym poglądem na temat dopuszczalności aborcji w naszym kraju jest opinia, że powinna ona być zakazana, ale z pewnymi wyjątkami (38%). Mniej osób (31%) jest zdania, że przerywanie ciąży powinno być dozwolone, ale z pewnymi ograniczeniami. Za brakiem ograniczeń opowiada się co czternasty ankietowany (7%). Niespełna co piąty respondent (18%) wyraża opinię, że przerywanie ciąży powinno być całkowicie zakazane. Większość Polaków (69%) uważa więc, że w określonych warunkach aborcja powinna być dopuszczalna. Łącznie z osobami opowiadającymi się za dopuszczalnością aborcji bez ograniczeń stanowią oni trzy czwarte społeczeństwa (76%).

Porównanie obecnych wyników z uzyskanymi w poprzednich sondażach pokazuje, że wzrosły odsetki osób, które deklarują, że są za całkowitym zakazem przerywania ciąży lub za zakazem, ale z wyjątkami. Może to częściowo wynikać z momentu realizacji sondażu – nie wiadomo, czy mamy do czynienia z rzeczywistą zmianą opinii na ten temat czy też raczej z deklarowaniem poglądów uważanych za właściwe.

Tabela 2

Czy, Pana(i) zdaniem, przerywanie ciąży powinno być:	Wskazania respondentów według terminów badań														
	IX '91	III '92	IV '93	V '94	VII '94	X '95	III '96	IX '96	XI '96	VI '97	I '98	X '02	I '05	XI '06	
	w procentach														
- dozwolone bez żadnych ograniczeń	22	26	23	18	22	18	13	15	19	14	15	13	13	7	
- dozwolone, ale z pewnymi ograniczeniami	35	35	41	42	37	36	41	35	35	36	38	41	42	31	
- zakazane, ale z pewnymi wyjątkami	22	22	20	22	21	23	29	27	24	27	30	29	32	38	
- całkowicie zakazane	12	10	10	9	14	14	10	17	15	14	10	11	10	18	
Trudno powiedzieć	9	7	6	9	6	9	7	6	7	8	7	6	3	6	

W przeszłości obserwowaliśmy stopniowe zmniejszanie się odsetka osób wyrażających opinię, że przerywanie ciąży powinno być dozwolone bez żadnych ograniczeń, oraz wzrost odsetka sądzących, że powinno być zakazane, ale z wyjątkami. Tym razem różnice wskazań są znacznie większe.

Porównanie odpowiedzi ankietowanych na oba pytania – o prawo kobiety do aborcji i o prawną jej dopuszczalność – pokazuje, że większość osób, które odmawiają kobiecie prawa do decyzji, dopuszcza jednak aborcję, ale z ograniczeniami. Za całkowitym zakazem jest niespełna jedna trzecia z nich.

Tabela 3

Proszę powiedzieć, w jakim stopniu zgadza się Pan(i) lub nie zgadza ze stwierdzeniem, że kobieta – jeśli tak zdecyduje – powinna mieć prawo do aborcji w pierwszych tygodniach ciąży?	Czy, Pana(i) zdaniem, przerywanie ciąży powinno być:				
	dozwolone bez żadnych ograniczeń	dozwolone, ale z pewnymi ograniczeniami	zakazane, ale z pewnymi wyjątkami	całkowicie zakazane	Trudno powiedzieć
	w procentach				
Zgadzam się (zdecydowanie lub raczej)	16	53	22	4	5
Nie zgadzam się (zdecydowanie lub raczej)	0	11	56	32	1
Trudno powiedzieć	1	19	31	15	34

Wśród osób, które uznają prawo kobiety do decydowania o przerwaniu ciąży w pierwszych jej tygodniach, większość jest nie za aborcją bez żadnych ograniczeń, lecz za dopuszczalnością z pewnymi ograniczeniami albo zakazem, ale z pewnymi wyjątkami – co jest sprzeczne z deklarowanym poparciem dla prawa do decydowania. „Pewne wyjątki” oznaczałyby bowiem stopień zaawansowania ciąży. Niewielki odsetek respondentów uważa nawet, że przerywanie ciąży powinno być całkowicie zakazane, mimo uznania prawa kobiet do decydowania w tej sprawie. Ten przykład pokazuje, jak sprzeczne mogą być czasem deklaracje ankietowanych – pozytywne skojarzenia, jakie budzi sformułowanie „prawo kobiety”, mogą skłaniać do wyrażenia aprobaty, a głoszony szeroko pogląd o konieczności zakazu w związku z ochroną życia ludzkiego – sprzyjać wyrażaniu takiej właśnie opinii, uważanej za właściwą.

Opinie o prawnej dopuszczalności przerywania ciąży zależą przede wszystkim – podobnie jak w kwestii prawa kobiety do decydowania o aborcji – od religijności badanych i ich poglądów politycznych. Zauważalne są też powiązania z poziomem wykształcenia, miejscem zamieszkania, płcią oraz wiekiem (zob. tabele aneksowe).

WARUNKI DOPUSZCZALNOŚCI PRZERYWANIA CIĄŻY

Ankietowani niemal powszechnie uważają, że przerywanie ciąży powinno być dopuszczalne, gdy zagrożone jest życie matki (86%). Zdecydowana większość sądzi też, że prawo powinno zezwalać na aborcję, gdy zagrożone jest zdrowie matki (77%) lub gdy ciąża jest wynikiem gwałtu, kazirodztwa (73%). Prawie dwie trzecie badanych (62%) jest również zdania, że aborcja powinna być dopuszczalna, gdy wiadomo, że dziecko urodzi się upośledzone.

Znacznie mniej osób (27%) uważa, że przerywanie ciąży powinno być legalne, gdy kobieta jest w trudnej sytuacji materialnej, a niewiele ponad jedna piąta (21%) – gdy jest w trudnej sytuacji osobistej. Co szósty respondent (16%) sądzi, że przerywanie ciąży powinno być dopuszczalne także wówczas, gdy kobieta po prostu nie chce mieć dziecka. Warto zwrócić uwagę, że to ponad dwukrotnie więcej osób niż tych, które deklarowały, że przerywanie ciąży powinno być dozwolone bez żadnych ograniczeń.

Wyniki sondażu wskazują na powszechną akceptację obecnie obowiązujących przepisów dopuszczających aborcję w określonych sytuacjach – są też zapewne w jakimś stopniu ich odzwierciedleniem.

Tabela 4

Jak Pan(i) sądzi, czy przerywanie ciąży powinno być dopuszczalne przez prawo, gdy:	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć
	w procentach				
- zagrożone jest życie matki	62	24	4	4	6
- zagrożone jest zdrowie matki	50	27	9	5	8
- ciąża jest wynikiem gwałtu, kazirodztwa	50	23	10	6	11
- wiadomo, że dziecko urodzi się upośledzone	38	24	14	10	14
- kobieta jest w ciężkiej sytuacji materialnej	14	13	34	25	14
- kobieta jest w trudnej sytuacji osobistej	10	11	35	30	14
- kobieta po prostu nie chce mieć dziecka	9	7	23	49	11

Na opinie dotyczące warunków dopuszczalności aborcji – podobnie jak na odpowiedzi na poprzednie pytania – najsilniej wpływa religijność i poglądy polityczne badanych. Inne ich cechy mają mniejsze znaczenie lub nie mają go wcale. Na przykład poziom wykształcenia jest istotnie statystycznie powiązany tylko z opiniami o dopuszczalności aborcji, gdy zagrożone jest życie matki lub gdy ciąża jest wynikiem gwałtu czy kazirodztwa (zob. tabele aneksowe).

W porównaniu z wynikami sondażu z 2005 roku nieco zmalały odsetki ankietowanych sądzących, że aborcja powinna być dopuszczalna, gdy zagrożone jest życie matki lub jej zdrowie, a także gdy ciąża jest wynikiem gwałtu, kazirodztwa. Nie zmieniły się jednak w sposób istotny odsetki osób nieaprobowujących dopuszczalności aborcji w takich sytuacjach. Obecne wyniki są niemal takie same jak w sondażach przeprowadzonych w latach 1999 i 2002.

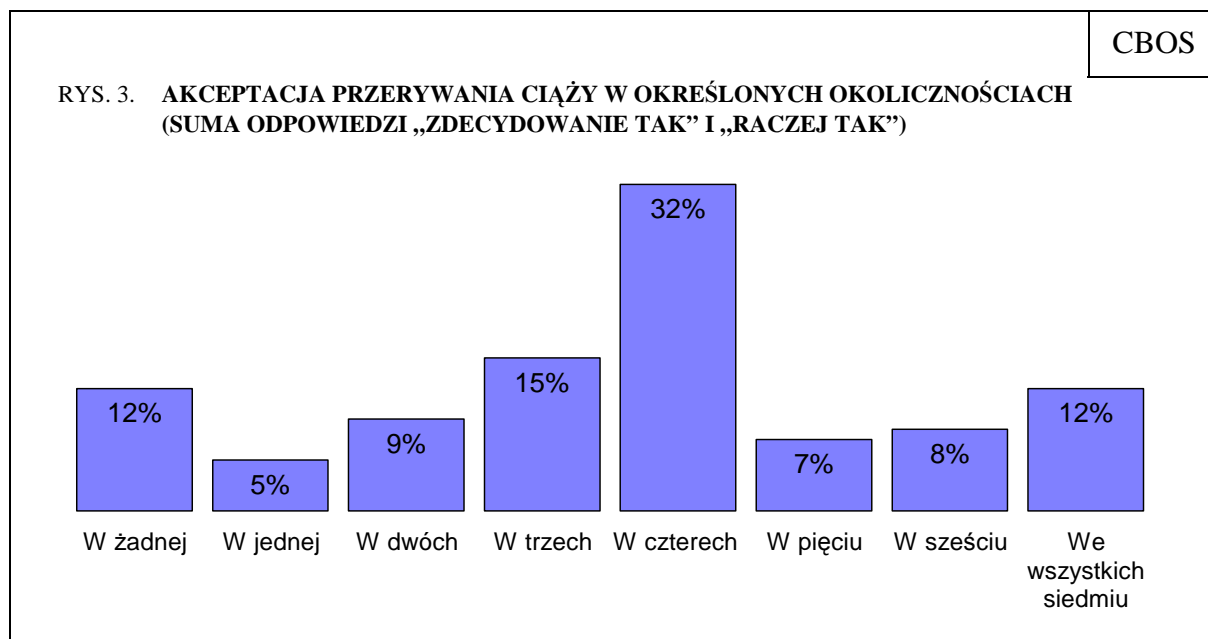
Natomiast znacznie zmieniły się opinie o dopuszczalności przerywania ciąży, gdy kobieta jest w ciężkiej sytuacji materialnej lub trudnej sytuacji osobistej oraz gdy po prostu nie chce mieć dziecka. We wszystkich tych przypadkach wyraźnie zmalały odsetki osób opowiadających się za prawną dopuszczalnością aborcji, a wzrosły – odsetki jej przeciwników.

Tabela 5

Jak Pan(i) sądzi, czy przerywanie ciąży powinno być dopuszczalne przez prawo, gdy:	Wskazania respondentów według terminów badań*									
	III 1992		VI 1999		X 2002		I 2005		XI 2006	
	Tak	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie
	w procentach									
- zagrożone jest życie matki	88	6	86	6	85	8	88	8	86	8
- zagrożone jest zdrowie matki	82	11	77	14	77	14	80	14	77	15
- ciąża jest wynikiem gwałtu, kazirodztwa	80	10	72	16	73	15	77	15	73	16
- wiadomo, że dziecko urodzi się upośledzone	71	15	61	24	65	21	66	22	62	24
- kobieta jest w ciężkiej sytuacji materialnej	47	39	38	47	44	44	42	46	27	59
- kobieta jest w trudnej sytuacji osobistej	-	-	-	-	38	47	36	51	21	64
- kobieta po prostu nie chce mieć dziecka	-	-	27	58	28	58	28	60	16	72
* Zsumowano odsetki odpowiedzi twierdzących („zdecydowanie tak” i „raczej tak”) oraz przeczących („raczej nie” i „zdecydowanie nie”). Pominięto „trudno powiedzieć”										

Z przeprowadzonej analizy wynika, że tylko 12% ogółu dorosłych Polaków nie akceptuje przerywania ciąży w żadnej z wymienionych okoliczności, nawet wtedy, gdy zagrożone jest życie matki. Jest to więc mniej niż odsetek tych, którzy deklarowali, że aborcja powinna być całkowicie zakazana (18%).

Zarazem tyle samo osób akceptuje aborcję we wszystkich wymienionych sytuacjach (12%). Jeśli pominąć względy zdrowotne matki i płodu oraz ciążę jako wynik przestępstwa (łącznie cztery okoliczności), okazuje się, że blisko jedna trzecia badanych (30%) akceptuje aborcję, gdy w grę wchodzi co najmniej jeden z tzw. względów społecznych.

Do respondentów nieakceptujących aborcji w żadnych okolicznościach częściej niż inni zaliczają się osoby starsze, zwłaszcza mające 65 lat i więcej (25% spośród nich), ankietowani z wykształceniem podstawowym (22%), emeryci (24%), przede wszystkim zaś osoby religijne, praktykujące kilka razy w tygodniu (29%) – zob. tabele aneksowe.

O warunki prawnej dopuszczalności aborcji pytaliśmy wszystkich ankietowanych, niezależnie od tego, jak odpowiadali na ogólne pytanie o jej dopuszczalność. Chodziło nam o sprawdzenie, czy opinie wyrażane w odniesieniu do konkretnej sytuacji będą się pokrywać z deklaracjami ogólnymi. Opinie te bowiem nie zawsze są spójne, ponadto konkretne sytuacje często dookreślają treść ogólnych deklaracji.

Prawie wszyscy badani, którzy uważają, że przerywanie ciąży powinno być **dozwolone bez żadnych ograniczeń**, uznają dopuszczalność aborcji, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie matki albo ciąża jest wynikiem gwałtu czy kazirodztwa (po 99%) oraz gdy wiadomo, że dziecko urodzi się upośledzone (96%). Zdecydowana większość z nich akceptuje aborcję także wtedy, gdy kobieta jest w ciężkiej sytuacji materialnej (82%) bądź osobistej (81%) lub nie chce mieć dziecka (73%). Jak widać, opowiedzenie się za dopuszczalnością aborcji bez żadnych prawnych ograniczeń niekoniecznie oznacza jej akceptację z jakichkolwiek przyczyn.

Osoby, które uważają, że przerywanie ciąży **powinno być dozwolone, ale z pewnymi ograniczeniami**, aprobuje je w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia matki (po 99%), a także, gdy wiadomo, że dziecko urodzi się upośledzone lub ciąża jest wynikiem gwałtu albo

kazirodztwa (po 96%). Natomiast ciężka sytuacja materialna kobiety czy trudna sytuacja osobista akceptowane są jako powody aborcji znacznie rzadziej (odpowiednio: 40% i 31%), najrzadziej zaś sytuacja, gdy kobieta nie chce mieć dziecka (24%). Wynika stąd, że choć na ogół akceptacja prawnej dopuszczalności przerywania ciąży z pewnymi ograniczeniami jest wyrazem poglądu, że powinno chodzić tylko o zagrożenie zdrowia i życia, spora część osób, które tak uważają, nie wyklucza dopuszczalności, gdy w grę wchodzi sytuacja kobiety czy po prostu jej wola.

Badani, którzy **opowiadają się za zakazem aborcji, ale z pewnymi wyjątkami**, w ogromnej większości aprobuja ją, gdy zagrożone jest życie matki (94%) lub jej zdrowie (78%) oraz gdy ciąża jest wynikiem gwałtu lub kazirodztwa (74%). Większość z nich dopuszcza też aborcję, gdy wiadomo, że dziecko urodzi się upośledzone (58%), zdecydowanie mniejsza grupa – gdy kobieta jest w ciężkiej sytuacji materialnej (17%) lub trudnej sytuacji osobistej (12%) albo gdy po prostu nie chce urodzić dziecka (6%). Trzy ostatnie przypadki dobitnie pokazują, jak złudne czy powierzchowne może być opowiadanie się za zakazem aborcji, jeśli dopuszczalne wyjątki mogą obejmować nawet taką sytuację, gdy kobieta po prostu nie chce urodzić dziecka (wyjątki często rozumiane są bardzo szeroko).

Pogląd, że **aborcja powinna być całkowicie zakazana**, nie wyklucza bynajmniej przekonania, że powinna ona być prawnie dopuszczalna, gdy zagrożone jest życie matki (uważa tak aż 54% osób opowiadających się za całkowitym zakazem) lub jej zdrowie (41%). Także gwałt lub kazirodztwo (34%) oraz upośledzenie dziecka (25%) są uznawane za dopuszczalne powody aborcji, a nawet – choć osób takich jest stosunkowo niewiele – ciężka sytuacja materialna (8%), trudna sytuacja osobista (6%) czy to, że kobieta nie chce urodzić dziecka (4%). Nie można więc takich deklaracji, które mówią o całkowitym zakazie przerywania ciąży, traktować w wielu wypadkach jako wyrazu rzeczywistych przekonań danej osoby – często jest to tylko dostosowanie wyrażanej opinii do tego, co uważa się za pogląd obowiązujący w naszym społeczeństwie czy środowisku, a zwłaszcza pogląd aprobowany przez Kościół.

Warto też pamiętać, że w sytuacjach rzeczywistych, a nie przykładowych, zwłaszcza gdy dotyczą nas one osobiście, nasze zachowania często różnią się od deklarowanych ogólnych poglądów na to, jak powinno się postępować, i np. w jakich okolicznościach przerwanie ciąży jest dopuszczalne.

Również deklaracje dotyczące prawa kobiety do podejmowania decyzji nie zawsze są spójne z opiniami na temat dopuszczalności przerywania ciąży w określonych okolicznościach.

Prawie wszystkie osoby, które **uznają prawo kobiety do podejmowania decyzji o aborcji w pierwszych tygodniach ciąży**, akceptują dopuszczalność przerywania ciąży, gdy zagrożone jest życie matki (97%) lub jej zdrowie (96%) oraz gdy ciąża jest wynikiem gwałtu lub kazirodztwa (93%). Na ogół też akceptują aborcję, gdy wiadomo, że dziecko urodzi się upośledzone (85%), a połowa z nich (50%) – gdy kobieta jest w trudnej sytuacji materialnej. Trudna sytuacja osobista oraz to, że kobieta nie chce mieć dziecka, jest akceptowane jako uzasadnienie aborcji przez co najmniej jedną trzecią badanych (odpowiednio: 41% i 32%). Ten ostatni wynik wskazuje być może nie tylko na możliwe niekonsekwencje poglądów (jest sprzeczny z przekonaniem, że kobieta powinna mieć prawo decydować), ale może być też wyrazem przeświadczenia, że choć kobieta powinna mieć takie prawo, to te dwie sytuacje – w opinii tych ankietowanych – nie usprawiedliwiają dostatecznie decyzji o aborcji (podobnie może być też w przypadku trudnej sytuacji materialnej).

Spośród osób, które uważają, że kobieta – jeśli tak zdecyduje – **nie powinna mieć prawa do aborcji w pierwszych tygodniach ciąży**, tylko stosunkowo niewielka grupa (16%) uważa, że przerywanie ciąży nie powinno być dopuszczalne nawet wtedy, gdy zagrożone jest życie matki; zdecydowana większość (79%) akceptuje aborcję w takiej sytuacji. Wyraźna większość też (64%) akceptuje aborcję ze względu na zdrowie matki, a ponad połowa (57%) uznaje aborcję za dopuszczalną, gdy ciąża jest wynikiem gwałtu lub kazirodztwa.

Natomiast w przypadku, gdy wiadomo, że dziecko urodzi się upośledzone, opinie tych osób są podzielone – tyle samo opowiada się za dopuszczalnością aborcji w takiej sytuacji, co jest temu przeciwnych (po 43%). Niewielu badanych aprobuje jako powód aborcji ciężką sytuację materialną kobiety (7%) oraz jej trudną sytuację osobistą (5%), jeszcze mniej – gdy kobieta po prostu nie chce mieć dziecka (3%).

CZY PROBLEM ABORCJI JEST SPRAWĄ WAŻNĄ

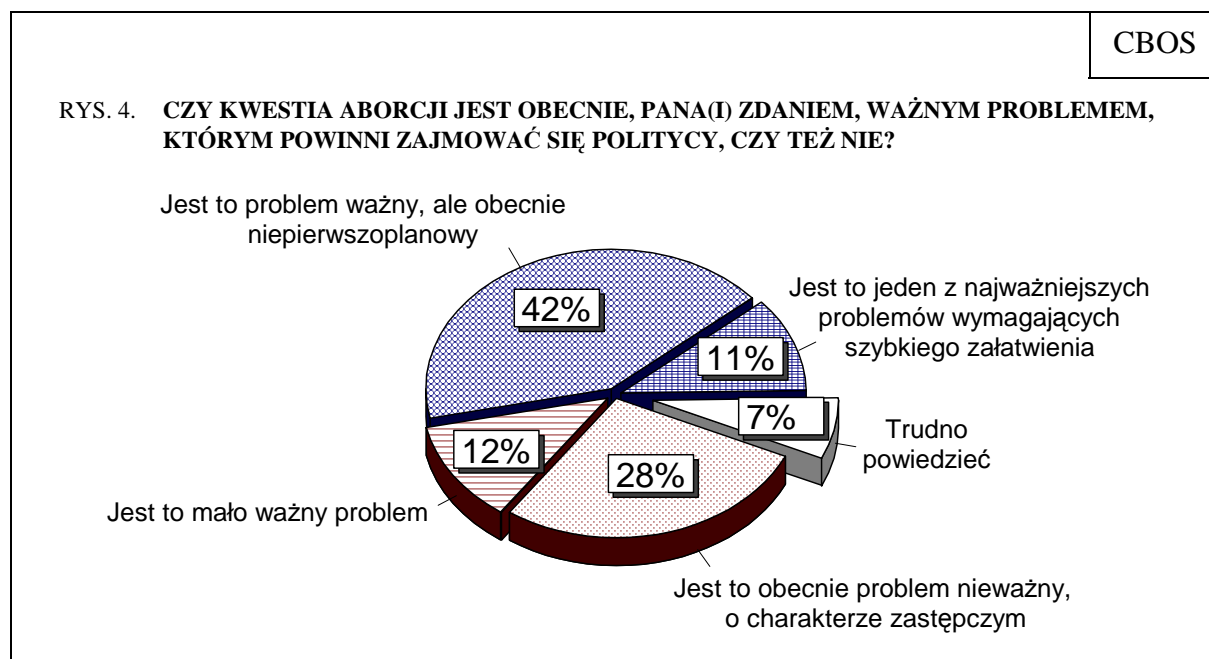
W mediach często można spotkać opinię, że sprawa aborcji – wobec istniejącego jej ustawowego, kompromisowego uregulowania – to problem o charakterze zastępczym, podejmowany przez polityków z pobudek politycznych, a nie merytorycznych. Jednak zwolennicy ochrony życia ludzkiego od momentu poczęcia i całkowitego zakazu aborcji

uważają, że sytuacja wymaga wprowadzenia przepisów bardziej restrykcyjnych niż obecne. Z drugiej strony podnosi się sprawę podziemia aborcyjnego, braku odpowiedniej oświaty seksualnej i antykoncepcji oraz trudności z legalnym przeprowadzeniem aborcji; wskazuje się też na liczne przypadki porzuceń noworodków czy nawet zabójstw. Podkreśla się również, że przepisy ograniczające możliwość przerywania ciąży lub całkowicie je zakazujące pozbawiają kobiety ich elementarnych praw jako autonomicznych podmiotów ludzkich, decydujących o sobie i swoim życiu.

W kolejnym pytaniu, które zadaliśmy respondentom, prosiliśmy jedynie o ocenę ważności problemu aborcji, nie wnikając bardziej szczegółowo w różne jego aspekty.

Opinie na ten temat są podzielone. Największa grupa ankietowanych (42%) uważa, że to problem ważny, ale obecnie niepierwszoplanowy. Ponad jedna czwarta (28%) sądzi, że obecnie jest to problem nieważny, o charakterze zastępczym. Co ósmy badany (12%) uznaje kwestię aborcji za mało ważną. Prawie tyle samo (11%) jest jednak zdania, że to jeden z najważniejszych problemów wymagających szybkiego załatwienia.

W sumie więc nieco ponad połowa Polaków (53%) uważa, że kwestia aborcji to problem ważny, choć niekoniecznie wymagający natychmiastowego zajmowania się nim, dwie piąte zaś (40%) jest zdania, że to problem nieważny lub mało ważny. Co czternasty ankietowany (7%) nie ma wyrobionej opinii w tej sprawie.

Badani, którzy akceptują prawo kobiety do podejmowania decyzji w sprawie przerywania ciąży, częściej niż pozostali są zdania, że obecnie problem aborcji jest mało ważny lub nieważny, o charakterze zastępczym. Ci, którzy są przeciwni prawu kobiety do decydowania w tej sprawie, częściej natomiast sądzą, że jest to problem ważny, najczęściej zaś – że jeden z najważniejszych.

Również opinie, że przerywanie ciąży powinno być dozwolone bez żadnych ograniczeń lub tylko z pewnymi wyjątkami, częściej współwystępują z przekonaniem, że kwestia aborcji to obecnie problem nieważny, o charakterze zastępczym, niż opinie przeciwne – że aborcja powinna być zakazana całkowicie lub z wyjątkami.

Zdecydowana większość dorosłych Polaków uważa, że przerywanie ciąży powinno być dozwolone albo bez żadnych ograniczeń, albo gdy spełnione są określone warunki. W odniesieniu do konkretnych sytuacji tylko 12% ogółu badanych nie dopuszcza aborcji w żadnej z nich. Pozostali akceptują ją, gdy zachodzi któraś z wymienionych okoliczności. Opinie ogólne – deklaracje za lub przeciw aborcji – podlegają wyraźnemu wpływowi atmosfery społecznej, jaka panuje wokół sprawy przerywania ciąży, i nie zawsze odzwierciedlają poglądy danej osoby na dopuszczalność aborcji w określonej sytuacji zdrowotnej czy społecznej, w jakiej znajduje się kobieta.

Opracował
Włodzimierz DERCZYŃSKI

A N E K S

Tabela 1. Proszę powiedzieć, w jakim stopniu zgadza się Pan(i) lub nie zgadza ze stwierdzeniem, że kobieta - jeśli tak zdecyduje - powinna mieć prawo do aborcji w pierwszych tygodniach ciąży?

(%)

	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	44	44	12	978
Płeć				
Mężczyźni	48	38	14	466
Kobiety	40	49	11	512
Wiek				
18-24 lat	43	51	6	148
25-34	49	45	5	177
35-44	53	39	8	154
45-54	46	40	14	203
55-64	44	37	19	131
65 lat i więcej	30	50	21	165
Miejsce zamieszkania				
Wieś	35	50	15	362
Miasto do 20 tys.	55	35	10	133
20-100 tys.	44	44	12	196
101-500 tys.	46	46	8	176
501 tys. i więcej mieszk.	57	31	12	112
Wykształcenie				
Podstawowe	35	47	18	274
Zasadnicze zawodowe	48	42	10	257
Średnie	45	43	12	338
Wyższe	55	42	4	108
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	61	38	1	56
Prac. umysł. niż. szczebla	47	43	10	83
Pracownicy fiz. - umysł.	49	41	10	89
Robotnicy wykwalifikowani	41	50	9	97
Robotnicy niewykwalifik.	43	46	11	33
Rolnicy	35	47	18	52
Pracujący na własny rach.	58	33	9	33
Bierni zawodowo				
Renciści	47	32	21	90
Emeryci	34	48	18	217
Uczniowie i studenci	47	47	6	75
Bezrobotni	47	41	12	115
Gospodynie domowe i inni	44	54	2	39
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	47	41	12	133
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	46	42	12	75
sekt. pryw. poza rolnict.	51	44	5	195
prywatnym gosp. rolnym	35	45	20	52
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	41	49	9	86
301-500	41	49	9	140
501-900	42	43	15	228
901-1200	47	39	14	85
Powyżej 1200 zł	54	35	11	90
Ocena własnych war. mater.				
Złe	43	42	15	269
Średnie	43	43	13	437
Dobre	46	46	8	271
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	22	70	8	77
Raz w tygodniu	34	51	14	473
1-2 razy w miesiącu	51	35	14	160
Kilka razy w roku	64	29	7	183
W ogóle nie uczestniczy	61	26	12	83
Poglądy polityczne				
Lewica	67	26	7	124
Centrum	46	45	9	292
Prawica	36	54	10	304
Trudno powiedzieć	40	40	21	257

Tabela 2. Czy, ogólnie rzecz biorąc, Pana(i) zdaniem, przerywanie ciąży powinno być:
 1 - dozwolone bez żadnych ograniczeń ; 2 - dozwolone, ale z pewnymi ograniczeniami;
 3 - zakazane, ale z pewnymi wyjątkami; 4 - całkowicie zakazane

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	7	31	38	18	6	979
Płeć						
Mężczyźni	8	34	36	14	9	466
Kobiety	6	28	39	21	5	513
Wiek						
18-24 lat	5	31	42	18	5	148
25-34	5	39	44	9	3	177
35-44	9	31	38	15	6	154
45-54	9	34	38	15	4	203
55-64	8	26	35	15	15	131
65 lat i więcej	5	20	30	34	11	165
Miejsce zamieszkania						
Wieś	5	21	40	26	7	362
Miasto do 20 tys.	10	35	42	8	5	133
20-100 tys.	7	33	40	13	7	197
101-500 tys.	8	30	36	17	9	176
501 tys.i więcej mieszk.	8	53	24	9	5	112
Wykształcenie						
Podstawowe	4	24	31	30	12	274
Zasadnicze zawodowe	9	31	41	13	5	257
Średnie	8	33	41	13	5	339
Wyższe	7	42	39	11	2	108
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	11	44	36	10	0	56
Prac.umysł.niż.szczebła	8	37	42	11	2	83
Pracownicy fiz.- umysł.	4	33	54	8	2	89
Robotnicy wykwalifikowani	5	37	39	12	7	97
Robotnicy niewykwalifik.	13	28	33	19	7	33
Rolnicy	0	26	46	23	4	52
Pracujący na własny rach.	4	47	39	6	3	33
Bierni zawodowo						
Renciści	12	27	27	19	14	90
Emeryci	6	22	29	31	12	217
Uczniowie i studenci	4	38	37	16	5	76
Bezrobotni	11	27	38	17	7	115
Gospodynie domowe i inni	5	24	61	9	2	39
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	10	31	44	10	6	133
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	7	34	39	13	7	75
sekt. pryw. poza rolnict.	4	43	40	11	2	195
prywatnym gosp. rolnym	0	25	46	25	4	52
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	5	23	49	18	5	86
301-500	4	30	41	18	8	140
501-900	7	29	40	16	7	228
901-1200	6	40	37	12	5	85
Powyżej 1200 zł	11	38	33	17	2	90
Ocena własnych war. mater.						
Złe	9	28	37	19	7	269
Średnie	7	29	38	17	9	438
Dobre	5	36	38	16	4	271
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	1	19	39	39	3	77
Raz w tygodniu	3	24	44	20	9	473
1-2 razy w miesiącu	7	38	38	14	4	160
Kilka razy w roku	14	45	30	8	3	184
W ogóle nie uczestniczy	21	37	21	10	10	83
Poglądy polityczne						
Lewica	15	49	22	11	3	124
Centrum	6	33	44	13	5	292
Prawica	4	27	44	21	3	304
Trudno powiedzieć	7	23	32	22	15	258

Tabela 3. Jak Pan(i) sądzi, czy przerywanie ciąży powinno być dopuszczalne przez prawo, gdy **zagrożone jest życie matki?**

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	86	8	6	979
Płeć				
Mężczyźni	88	5	6	466
Kobiety	83	11	6	513
Wiek				
18-24 lat	89	8	3	148
25-34	95	3	2	177
35-44	89	5	6	154
45-54	87	6	7	203
55-64	84	7	9	131
65 lat i więcej	70	20	11	165
Miejsce zamieszkania				
Wieś	84	9	7	362
Miasto do 20 tys.	89	4	7	133
20-100 tys.	84	7	9	197
101-500 tys.	83	14	3	176
501 tys. i więcej mieszk.	95	3	2	112
Wykształcenie				
Podstawowe	75	14	11	274
Zasadnicze zawodowe	92	4	4	257
Średnie	89	7	5	339
Wyższe	88	7	5	108
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	93	5	1	56
Prac. umysł. niż. szczebla	90	7	2	83
Pracownicy fiz. - umysł.	91	5	5	89
Robotnicy wykwalifikowani	90	4	6	97
Robotnicy niewykwalifik.	88	5	6	33
Rolnicy	89	7	4	52
Pracujący na własny rach.	100	0	0	33
Bierni zawodowo				
Renciści	85	9	6	90
Emeryci	72	16	12	217
Uczniowie i studenci	88	10	2	76
Bezrobotni	88	5	7	115
Gospodynie domowe i inni	92	2	6	39
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	90	5	5	133
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	86	5	9	75
sekt. pryw. poza rolnict.	93	6	1	195
prywatnym gosp. rolnym	89	7	4	52
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	90	4	6	86
301-500	88	5	7	140
501-900	87	6	7	228
901-1200	87	8	5	85
Powyżej 1200 zł	84	12	4	90
Ocena własnych war. mater.				
Złe	86	8	6	269
Średnie	83	9	8	438
Dobre	89	7	4	271
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	65	26	9	77
Raz w tygodniu	83	9	8	473
1-2 razy w miesiącu	92	5	3	160
Kilka razy w roku	94	3	3	184
W ogóle nie uczestniczy	89	4	8	83
Poglądy polityczne				
Lewica	95	1	3	124
Centrum	93	4	3	292
Prawica	82	14	4	304
Trudno powiedzieć	77	9	14	258

Tabela 4. Jak Pan(i) sądzi, czy przerywanie ciąży powinno być dopuszczalne przez prawo, gdy zagrożone jest zdrowie matki?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	77	14	8	979
Płeć				
Mężczyźni	83	11	7	466
Kobiety	72	18	10	513
Wiek				
18-24 lat	74	19	7	148
25-34	84	13	3	177
35-44	81	10	9	154
45-54	80	11	9	203
55-64	76	13	11	131
65 lat i więcej	67	21	12	165
Miejsce zamieszkania				
Wieś	73	17	11	362
Miasto do 20 tys.	80	12	8	133
20-100 tys.	76	14	10	197
101-500 tys.	79	16	5	176
501 tys. i więcej mieszk.	88	7	5	112
Wykształcenie				
Podstawowe	66	20	13	274
Zasadnicze zawodowe	88	6	6	257
Średnie	78	15	7	339
Wyższe	76	18	5	108
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	78	20	1	56
Prac. umysł. niż. szczebla	79	14	7	83
Pracownicy fiz. - umysł.	80	13	6	89
Robotnicy wykwalifikowani	88	5	7	97
Robotnicy niewykwalifik.	82	15	3	33
Rolnicy	78	15	7	52
Pracujący na własny rach.	95	3	3	33
Bierni zawodowo				
Renciści	78	12	10	90
Emeryci	68	19	13	217
Uczniowie i studenci	73	20	7	76
Bezrobotni	77	13	10	115
Gospodynie domowe i inni	79	13	8	39
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	84	11	6	133
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	79	10	11	75
sekt. pryw. poza rolnict.	83	14	3	195
prywatnym gosp. rolnym	77	16	7	52
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	73	13	13	86
301-500	80	12	8	140
501-900	80	11	9	228
901-1200	80	14	6	85
Powyżej 1200 zł	77	19	4	90
Ocena własnych war. mater.				
Złe	77	14	9	269
Średnie	75	15	10	438
Dobre	81	13	6	271
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	55	37	9	77
Raz w tygodniu	73	15	11	473
1-2 razy w miesiącu	80	14	5	160
Kilka razy w roku	90	7	3	184
W ogóle nie uczestniczy	86	5	9	83
Poglądy polityczne				
Lewica	91	6	3	124
Centrum	84	10	5	292
Prawica	73	21	6	304
Trudno powiedzieć	68	16	17	258

Tabela 5. Jak Pan(i) sądzi, czy przerywanie ciąży powinno być dopuszczalne przez prawo, gdy **ciąża jest wynikiem gwałtu, kazirodztwa?**

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	73	16	11	979
Płeć				
Mężczyźni	77	12	10	466
Kobiety	70	19	11	513
Wiek				
18-24 lat	74	20	7	148
25-34	82	10	8	177
35-44	74	15	11	154
45-54	75	12	12	203
55-64	73	16	10	131
65 lat i więcej	60	23	17	165
Miejsce zamieszkania				
Wieś	66	20	14	362
Miasto do 20 tys.	72	16	12	133
20-100 tys.	78	10	12	197
101-500 tys.	74	18	7	176
501 tys. i więcej mieszk.	87	9	5	112
Wykształcenie				
Podstawowe	63	23	14	274
Zasadnicze zawodowe	79	12	10	257
Średnie	76	13	10	339
Wyższe	75	17	8	108
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	82	12	7	56
Prac. umysł. niż. szczebla	82	12	6	83
Pracownicy fiz. - umysł.	77	12	10	89
Robotnicy wykwalifikowani	71	16	13	97
Robotnicy niewykwalifik.	71	23	6	33
Rolnicy	80	9	11	52
Pracujący na własny rach.	89	2	9	33
Bierni zawodowo				
Renciści	69	17	14	90
Emeryci	63	21	16	217
Uczniowie i studenci	76	19	6	76
Bezrobotni	76	13	11	115
Gospodynie domowe i inni	70	24	6	39
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	77	12	11	133
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	77	9	14	75
sekt. pryw. poza rolnict.	78	16	7	195
prywatnym gosp. rolnym	78	10	11	52
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	70	18	12	86
301-500	73	13	14	140
501-900	74	15	11	228
901-1200	76	16	8	85
Powyżej 1200 zł	76	17	7	90
Ocena własnych war. mater.				
Złe	72	17	11	269
Średnie	73	14	13	438
Dobre	74	18	8	271
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	53	35	12	77
Raz w tygodniu	67	19	14	473
1-2 razy w miesiącu	81	11	8	160
Kilka razy w roku	88	7	5	184
W ogóle nie uczestniczy	84	6	10	83
Poglądy polityczne				
Lewica	89	6	5	124
Centrum	81	10	9	292
Prawica	67	23	9	304
Trudno powiedzieć	64	19	18	258

Tabela 6. Jak Pan(i) sądzi, czy przerywanie ciąży powinno być dopuszczalne przez prawo, gdy wiadomo, że dziecko urodzi się upośledzone?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	62	24	14	979
Płeć				
Mężczyźni	66	20	14	466
Kobiety	58	27	15	513
Wiek				
18-24 lat	53	40	7	148
25-34	66	22	12	177
35-44	67	18	14	154
45-54	66	17	17	203
55-64	66	19	15	131
65 lat i więcej	52	30	18	165
Miejsce zamieszkania				
Wieś	56	27	17	362
Miasto do 20 tys.	67	24	9	133
20-100 tys.	64	20	17	197
101-500 tys.	62	28	10	176
501 tys. i więcej mieszk.	71	15	14	112
Wykształcenie				
Podstawowe	54	30	16	274
Zasadnicze zawodowe	70	17	13	257
Średnie	62	25	14	339
Wyższe	62	24	14	108
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	71	21	8	56
Prac. umysł. niż. szczebla	70	18	12	83
Pracownicy fiz. - umysł.	62	27	12	89
Robotnicy wykwalifikowani	65	23	12	97
Robotnicy niewykwalifik.	66	22	12	33
Rolnicy	56	20	24	52
Pracujący na własny rach.	75	12	13	33
Bierni zawodowo				
Renciści	66	20	13	90
Emeryci	55	27	18	217
Uczniowie i studenci	55	35	10	76
Bezrobotni	64	20	16	115
Gospodynie domowe i inni	49	33	18	39
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	70	19	10	133
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	70	10	20	75
sekt. pryw. poza rolnict.	63	28	9	195
prywatnym gosp. rolnym	56	19	25	52
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	62	19	19	86
301-500	62	23	15	140
501-900	61	25	14	228
901-1200	69	19	12	85
Powyżej 1200 zł	67	23	11	90
Ocena własnych war. mater.				
Złe	63	20	16	269
Średnie	62	23	15	438
Dobre	61	29	10	271
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	44	43	13	77
Raz w tygodniu	56	27	17	473
1-2 razy w miesiącu	64	22	14	160
Kilka razy w roku	77	14	9	184
W ogóle nie uczestniczy	74	15	12	83
Poglądy polityczne				
Lewica	76	18	6	124
Centrum	67	21	12	292
Prawica	55	29	16	304
Trudno powiedzieć	57	24	19	258

Tabela 7. Jak Pan(i) sady, czy przerywanie ciąży powinno być dopuszczalne przez prawo, gdy **kobieta jest w ciężkiej sytuacji materialnej?**

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	27	59	14	979
Płeć				
Mężczyźni	27	58	15	466
Kobiety	26	61	13	513
Wiek				
18-24 lat	24	67	8	148
25-34	27	60	13	177
35-44	34	54	12	154
45-54	25	59	15	203
55-64	29	58	13	131
65 lat i więcej	22	58	19	165
Miejsce zamieszkania				
Wieś	24	62	14	362
Miasto do 20 tys.	31	57	11	133
20-100 tys.	27	59	15	197
101-500 tys.	23	63	14	176
501 tys. i więcej mieszk.	39	49	11	112
Wykształcenie				
Podstawowe	25	57	17	274
Zasadnicze zawodowe	28	60	12	257
Średnie	26	61	13	339
Wyższe	30	59	11	108
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	37	57	6	56
Prac. umysł. niż. szczebla	28	61	11	83
Pracownicy fiz. - umysł.	24	61	15	89
Robotnicy wykwalifikowani	31	60	9	97
Robotnicy niewykwalifik.	33	56	10	33
Rolnicy	24	64	11	52
Pracujący na własny rach.	27	58	15	33
Bierni zawodowo				
Renciści	26	60	15	90
Emeryci	23	59	18	217
Uczniowie i studenci	29	61	10	76
Bezrobotni	30	51	20	115
Gospodynie domowe i inni	16	79	4	39
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	27	63	10	133
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	27	60	13	75
sekt. pryw. poza rolnict.	30	58	12	195
prywatnym gosp. rolnym	23	66	12	52
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	26	60	14	86
301-500	30	56	14	140
501-900	25	65	10	228
901-1200	31	58	11	85
Powyżej 1200 zł	27	61	12	90
Ocena własnych war. mater.				
Złe	30	54	16	269
Średnie	26	60	14	438
Dobre	26	64	10	271
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	10	76	14	77
Raz w tygodniu	19	66	14	473
1-2 razy w miesiącu	35	53	12	160
Kilka razy w roku	39	49	12	184
W ogóle nie uczestniczy	43	41	16	83
Poglądy polityczne				
Lewica	42	51	7	124
Centrum	32	55	13	292
Prawica	18	71	12	304
Trudno powiedzieć	25	55	20	258

Tabela 8. Jak Pan(i) sądzi, czy przerywanie ciąży powinno być dopuszczalne przez prawo, gdy **kobieta jest w trudnej sytuacji osobistej?**

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	21	64	14	979
Płeć				
Mężczyźni	22	61	17	466
Kobiety	20	67	12	513
Wiek				
18-24 lat	17	74	9	148
25-34	22	66	12	177
35-44	24	65	10	154
45-54	24	59	17	203
55-64	25	59	16	131
65 lat i więcej	16	63	21	165
Miejsce zamieszkania				
Wieś	17	69	14	362
Miasto do 20 tys.	28	61	11	133
20-100 tys.	20	65	15	197
101-500 tys.	19	65	16	176
501 tys. i więcej mieszk.	33	51	16	112
Wykształcenie				
Podstawowe	21	62	18	274
Zasadnicze zawodowe	23	64	13	257
Średnie	20	66	14	339
Wyższe	25	66	9	108
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	28	66	6	56
Prac. umysł. niż. szczebla	28	63	10	83
Pracownicy fiz. - umysł.	21	63	15	89
Robotnicy wykwalifikowani	21	69	11	97
Robotnicy niewykwalifik.	25	68	6	33
Rolnicy	17	72	11	52
Pracujący na własny rach.	21	65	14	33
Bierni zawodowo				
Renciści	20	60	19	90
Emeryci	18	63	19	217
Uczniowie i studenci	18	70	12	76
Bezrobotni	26	54	20	115
Gospodynie domowe i inni	17	78	4	39
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	23	66	11	133
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	25	59	16	75
sekt. pryw. poza rolnict.	23	67	10	195
prywatnym gosp. rolnym	15	73	12	52
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	23	66	11	86
301-500	21	60	19	140
501-900	21	67	12	228
901-1200	29	58	13	85
Powyżej 1200 zł	20	70	10	90
Ocena własnych war. mater.				
Złe	25	58	17	269
Średnie	22	63	15	438
Dobre	18	72	10	271
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	4	82	14	77
Raz w tygodniu	16	68	16	473
1-2 razy w miesiącu	28	63	9	160
Kilka razy w roku	30	57	14	184
W ogóle nie uczestniczy	37	44	19	83
Poglądy polityczne				
Lewica	39	54	6	124
Centrum	23	62	15	292
Prawica	15	73	12	304
Trudno powiedzieć	18	61	21	258

Tabela 9. Jak Pan(i) sądzi, czy przerywanie ciąży powinno być dopuszczalne przez prawo, gdy **kobieta po prostu nie chce mieć dziecka?**

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	16	72	11	978
Płeć				
Mężczyźni	17	70	13	464
Kobiety	16	74	10	513
Wiek				
18-24 lat	14	81	4	147
25-34	15	75	10	177
35-44	22	66	11	154
45-54	18	71	11	203
55-64	17	67	16	131
65 lat i więcej	11	73	17	165
Miejsce zamieszkania				
Wieś	11	78	11	360
Miasto do 20 tys.	24	65	11	133
20-100 tys.	19	69	13	197
101-500 tys.	11	75	14	176
501 tys. i więcej mieszk.	27	66	7	112
Wykształcenie				
Podstawowe	10	72	17	274
Zasadnicze zawodowe	19	72	9	256
Średnie	18	72	10	339
Wyższe	19	75	6	108
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	26	66	8	56
Prac. umysł. niż. szczebla	24	70	6	83
Pracownicy fiz. - umysł.	12	77	12	89
Robotnicy wykwalifikowani	16	74	10	97
Robotnicy niewykwalifik.	25	73	3	32
Rolnicy	10	78	12	52
Pracujący na własny rach.	17	70	12	33
Bierni zawodowo				
Renciści	18	69	13	90
Emeryci	12	71	17	217
Uczniowie i studenci	19	77	5	76
Bezrobotni	15	69	16	115
Gospodynie domowe i inni	18	80	3	39
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	18	74	8	133
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	21	69	11	74
sekt. pryw. poza rolnict.	18	72	9	195
prywatnym gosp. rolnym	9	79	12	52
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	10	79	11	86
301-500	18	71	11	139
501-900	13	78	9	228
901-1200	24	67	8	85
Powyżej 1200 zł	19	72	9	90
Ocena własnych war. mater.				
Złe	17	71	12	269
Średnie	16	70	14	438
Dobre	16	77	7	270
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	6	85	9	77
Raz w tygodniu	11	77	13	472
1-2 razy w miesiącu	19	74	6	160
Kilka razy w roku	23	65	12	184
W ogóle nie uczestniczy	37	51	13	83
Poglądy polityczne				
Lewica	33	61	6	122
Centrum	15	74	10	292
Prawica	13	80	7	304
Trudno powiedzieć	13	67	20	258

Tabela 10. Akceptacja przerywania ciąży w określonych okolicznościach (suma odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”)

(%)

	W żadnej	W jednej	W dwóch	W trzech	W czterech	W pięciu	W sześciu	We wszystkich siedmiu	Liczba osób
Ogółem	12	5	9	15	32	7	8	12	979
Płeć									
Mężczyźni	10	3	8	15	37	7	8	12	466
Kobiety	14	7	10	15	27	7	9	11	513
Wiek									
18-24 lat	9	5	15	21	29	6	8	8	148
25-34	2	5	10	23	33	6	10	10	177
35-44	11	5	10	9	32	8	4	21	154
45-54	11	5	6	16	35	6	9	13	203
55-64	14	6	6	9	34	7	11	12	131
65 lat i więcej	25	6	7	12	26	10	7	7	165
Miejsce zamieszkania									
Wieś	14	7	11	18	28	6	9	8	362
Miasto do 20 tys.	8	7	11	10	31	7	9	18	133
20-100 tys.	13	4	5	16	34	10	5	13	197
101-500 tys.	14	2	9	14	38	5	9	8	176
501 tys. i więcej mieszk.	5	2	8	12	30	11	10	21	112
Wykształcenie									
Podstawowe	22	6	7	16	23	7	12	6	274
Zasadnicze zawodowe	7	3	6	16	36	9	8	14	257
Średnie	9	6	11	13	37	6	6	13	339
Wyższe	8	6	13	17	28	7	5	16	108
Grupa społ.-zaw. pracujący									
Kadra kier., inteligencja	4	6	8	18	28	11	4	22	56
Prac. umysł. niż. szczebla	8	6	6	10	39	7	6	18	83
Pracownicy fiz. - umysł.	6	7	12	15	37	1	13	8	89
Robotnicy wykwalifikowani	10	1	15	10	32	11	8	13	97
Robotnicy niewykwalifik.	8	7	10	17	25	8	5	20	33
Rolnicy	11	5	5	24	35	3	12	6	52
Pracujący na własny rach.	0	3	8	12	50	6	8	13	33
Bierni zawodowo									
Renciści	13	5	7	13	34	11	6	11	90
Emeryci	24	6	8	11	28	8	8	8	217
Uczniowie i studenci	10	4	11	27	23	6	9	11	76
Bezrobotni	10	6	5	22	28	7	9	13	115
Gospodynie domowe i inni	8	8	16	15	35	0	7	11	39
Pracuje w:									
inst. państw., publicznej	8	3	12	9	39	8	7	14	133
spółce właścicieli									
prywatnych i państwa	12	7	1	12	39	6	9	15	75
sekt. pryw. poza rolnict.	5	5	13	18	30	6	8	15	195
prywatnym gosp. rolnym	11	5	6	25	33	3	11	6	52
Dochody na jedną osobę									
Do 300 zł	7	12	12	16	28	5	12	10	86
301-500	9	6	14	8	32	11	10	11	140
501-900	12	4	9	16	33	8	8	10	228
901-1200	12	3	6	13	28	13	9	17	85
Powyżej 1200 zł	13	4	8	12	39	4	5	15	90
Ocena własnych war. mater.									
Złe	13	6	9	11	30	8	9	14	269
Średnie	14	5	8	15	30	7	9	11	438
Dobre	8	4	10	19	35	7	6	10	271
Udział w prakt. religijnych									
Kilka razy w tygodniu	29	10	10	13	29	5	1	2	77
Raz w tygodniu	14	7	11	17	31	5	7	7	473
1-2 razy w miesiącu	7	4	9	17	27	10	12	14	160
Kilka razy w roku	5	2	3	14	38	12	8	18	184
W ogóle nie uczestniczy	9	2	7	6	32	6	11	28	83
Poglądy polityczne									
Lewica	5	1	4	12	32	10	12	24	124
Centrum	6	3	10	16	34	10	10	12	292
Prawica	13	7	11	18	33	5	5	8	304
Trudno powiedzieć	21	7	8	13	27	6	8	10	258

Tabela 11. Czy kwestia aborcji jest obecnie, Pana(i) zdaniem, ważnym problemem, którym powinni zajmować się politycy, czy też nie? 1 - Jest to jeden z najważniejszych problemów wymagających szybkiego załatwienia; 2 - Jest to problem ważny, ale obecnie nie-pierwszoplanowy; 3 - Jest to mało ważny problem; 4 - Jest to obecnie problem nieważny, o charakterze zastępczym

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	11	42	12	28	7	976
Płeć						
Mężczyźni	10	36	16	32	6	465
Kobiety	12	47	8	24	8	511
Wiek						
18-24 lat	20	50	12	14	5	148
25-34	12	46	16	23	3	176
35-44	7	44	10	36	3	152
45-54	9	37	11	36	7	203
55-64	12	32	14	33	9	131
65 lat i więcej	8	43	9	25	16	165
Miejsce zamieszkania						
Wieś	10	40	13	26	11	361
Miasto do 20 tys.	10	51	9	25	5	130
20-100 tys.	10	46	13	27	4	197
101-500 tys.	13	42	11	28	6	176
501 tys.i więcej mieszk.	14	32	12	39	3	112
Wykształcenie						
Podstawowe	11	38	13	23	16	273
Zasadnicze zawodowe	9	45	11	29	6	256
Średnie	13	43	12	28	3	339
Wyższe	10	42	10	37	0	107
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	13	43	7	36	0	56
Prac.umysł.niż.szczebła	11	35	14	38	2	83
Pracownicy fiz.- umysł.	11	53	7	28	1	89
Robotnicy wykwalifikowani	7	45	13	30	4	97
Robotnicy niewykwalifik.	19	40	15	20	7	33
Rolnicy	3	49	17	24	7	52
Pracujący na własny rach.	3	30	18	49	0	33
Bierni zawodowo						
Renciści	6	32	10	37	14	89
Emeryci	11	38	11	27	13	217
Uczniowie i studenci	19	55	13	11	1	76
Bezrobotni	15	46	13	16	10	112
Gospodynie domowe i inni	14	38	8	31	8	39
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	11	36	12	38	3	133
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	8	42	12	33	5	75
sekt. pryw. poza rolnict.	10	49	11	28	2	195
prywatnym gosp. rolnym	3	48	17	25	7	52
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	16	37	12	25	11	85
301-500	12	37	10	35	5	140
501-900	11	39	13	31	5	227
901-1200	12	43	14	29	2	85
Powyżej 1200 zł	9	42	16	30	3	90
Ocena własnych war. mater.						
Złe	14	36	14	25	12	267
Średnie	10	44	9	29	7	438
Dobre	11	45	14	29	2	270
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	14	42	9	21	15	76
Raz w tygodniu	12	43	11	28	7	473
1-2 razy w miesiącu	11	44	11	27	6	159
Kilka razy w roku	6	40	14	37	3	183
W ogóle nie uczestniczy	12	40	19	18	11	83
Poglądy polityczne						
Lewica	9	37	13	37	4	124
Centrum	12	43	14	28	3	292
Prawica	14	43	13	27	4	302
Trudno powiedzieć	8	42	8	26	16	257